

m hooren
die toon!
lij vergeet
n! O, dat
aar klaar
le camou-
agen zijn
arten. Hij
n. Let op
d a c h -

NAAM —
hanteert
tweesij-
nummer

SMELIK.

LEVEN

den leven-
zijn diepe
bereidheid
; zijn sim-
emant te
tegd: Van
n.

chrijft hij,
servaring:
maar van
e logica of
e houden,
rw moeder
e ligt dan
van eigen
vorrechten,
begrijpelijk
t men het
wil vullen.
komt, dat
akelijkheid
nblik, zich
opschrikt
door zich-

en angstig
een grond
preekt het
had, dat
opdat een
maar het
steling om
ok ons die
die ze aan
opstaan,
ve dat ge-
aan onzelf-
de daden
zoening
schud heb-
n nu wordt
den we in
diepte van

Dan aan-
reel anders
andelingen.
baarheid te
n Heiligen
e mensche-
n wal of
i in Zijnen
t we onder-
asting. En
kring waar
en de echo
alig maakt.
n of wil-
a. — Alle
n voor het
a eerst bid-
dom noch
in de stel-

f van Van
Fabius, om-
in Van den

en we met
bezemingen,
is niet veel
erbied voor
g van eigen
de, zulk een
de naasten

hij in 1877.
ren. — Dat
d bij mij.
hij in onge-
elk men-
il God wel-

licht juist hierdoor werken en voor hen zou mijne hardheid wellicht het omgekeerde gevolg hebben dan ik bedoelde: nl. toenemende moedeloosheid, vrees en matheid. Het kan echter zijn dat door ook dezen lijdensbeker wij naar Boven worden getrokken — mij ten minste ging het zoo".

Als predikant schuwde hij alle vleiers: Hij was doodsbang voor lof. Dat was vergif voor het farizeesche menschenhart. Maar zijn hart ging wagenwijd open voor kritiek! „Ik gevoel voortdurend, zoo schreef hij eens, hoe men den eenen keer veel beter daartoe (tot preeken nl.) in staat is dan den anderen, maar geloof dat het geneesmiddel, zoover de gemeente er iets aan doen kan, niet ligt in verschooning of sparen van oordeel, maar juist in krachtige kritiek. Ook Gods Woord heelt eerst na verbrijzeling, verhoort eerst na kastijding".

Inderdaad: farizeïsme was voor hem de doodsvijand. Hij kende door en door het gevaarlijke raffinement, dat aan deze zonde eigen is. Hij doorzag de onwaarschijnlijkheid ervan tot op den bodem. Judas vroeg tenminste nog geld voor zijn verraad van Christus. Maar heel veel „christenen" geven dikwijls graag heel veel geld toe om Hem te laten vonnissen, binden, over te leveren, te doen bespotten en opnieuw te kruisigen. Judas smeet ten slotte het verradersloot nog in den tempel. Zeker, dat was niet genoeg ter bekeering. Maar het was in ieder geval nog heel wat beter dan wat vele Gereformeerden doen. Werpen dezen zich niet dikwijls als in een soort berouw en om zich „te bekeeren" in de armen van een remonstrantsche zelfverbetering? Maar dat is „zedelijk zich-worpen". Dat in wezen hetzelfde, maar tegelijk ook iets dat erger is dan wat Judas bestond, nl. zelfmoord. „Het Pharizeïsme, de waarheid en de schijn — hij schreef dit reeds als student — zijn Satans Hefste netten".

Deze Van den Bergh nu gordde zich aan tot de wel zeer hachelijke onderneming om als student onder zijn medestudenten den strijd tegen de prostitutie aan te blinden. De nood was hem opgelegd. Hij mocht en kon niet anders. Wat hij daarmee aandorst was, aldus de Gunning, dien we zoeven reeds citeerden, „absoluut nieuw". Waar nog nooit iemand op gekomen was, wat „zeker niemand anders te dien tijde in zijn hoofd zou gehaald hebben dan Van den Bergh, dat was, dien strijd brengen midden in de studentenwereld. Het tegenwoordig geslacht kan zich nauwelijks meer indenken de sensatie, die dat maakte en de betekenis daarvan".

Op elke mogelijke manier pakte Van den Bergh deze zonde aan: „Met bijzonder vertoon van tact", zegt Fabius. Hij schreef in de leidsche studentenalmak een paar opzienbarende novellen, waarin hij de zonde in haar verschrikkelijk karakter en uitwerking bijna realistisch teekende. Maar vooral zijn bekend geworden de openbare studentenvergaderingen-met-debat, waarin Van den Bergh de prostitutie te lijf ging. Het wonderlijke van deze samenkomsten was, dat een student op een gehoor van louter mede-studenten volkomen beslag wist te leggen! Van de in de studentenwereld, speciaal bij dit onderwerp, zoo gauw opgewekte spotlust was in deze vergaderingen geen spoor te bekennen. In de omgeving van Van den Bergh verging iedere lust tot het debiteeren van dubbelsinnigheden.

In alle universiteitssteden trad Van den Bergh op. En hoe het dan toeging vertelt ons de fijne schets, die Dr Gunning van de samenkomst in Amsterdam achterliet.

„Nog zie ik zijn frêle, zoo zwak en haast etherisch schijnende gestalte voor mij, zooals hij daar achter de bestuurstafel stond in een stampvolle vergadering van studenten, beledigd door het toenmaals nog bestaande studentengezelschap „Mavo medicator" van de medische en pharmaceutische militaire studenten, in haar oude vereenigingslokaal in het oude, thans afgebroken en door een nieuw vervangen gebouw op het Sophiaplein, Amsterdam, een reeks stellingen verdedigende waarvan eigenlijk alleen de eerste in discussie kwam, omdat daarin alles lag opgesloten en die gelijkluidend was met de boven aangehaalde leus (deze nl.: alle medeplichtigheid aan de prostitutie is uit den boeze. — C. V.). Ik stond achter in de zaal tegen den muur aangedrukt, want er was geen zitplaats meer vrij; maar ik kon hem uitstekend zien. Ofschoon zijn ge-laat geen oogenblik de aangeboren uitdrukking van zachtheid verloor, verveerde hij zich als een leeuw, den gansen avond lang. En zoo grooten eerbied boezemde hij in, dat de toon der discussie steeds waardig bleef, en geen enkel gemeen woord, geen enkel spotwoord zelfs, gehoord werd. En dat scheen mij nog grooter triomf dan de uitslag der stemming, waarbij stelling I met algemeene stemmen werd aangenomen, op één na, afkomstig van iemand bij wien naast een zekere onloochenbare rondborstigheid vooral de zucht om tot elke prijs origineel te schijnen, in het spel was, en met wien het later, na een korten tijd van wereldlijk succes, heel, heel droevig is afgelopen".

Zoo heeft Van den Bergh als student gestreden, geprofeteerd waar God hem plaatste. En hij deed het vervuld met diepen eerbied voor Gods heiligheid, gedragen door een gloeienden haat tegen de zonde, innerlijk met barmhartigheid bewogen over de zondaren en beheerscht door een ootmoed, een waarachtige nederigheid welke ieder spoor van zelfingenomenheid

en zedenmeesterij volledig uit zijn optreden bandte.

Men heeft van Van den Bergh gezegd, aldus Fabius, „dat hij een boetprediker onder de studenten is geweest. Toch zou dit weinig doen vermoeden den zoo innemenden indruk van zachtheid, dien hij maakte. En mocht men hem noemen het geweten der studenten, dan zou toch onmiddellijk daaraan dienen te worden toegevoegd, dat hij dit was zonder het ook maar eenigszins te bedoelen; in liefelijken ootmoed. Kwam later in heel zijn leven zijne groote vrees voor Farizeïsme uit, — onmiddellijk schrijf ik zijn machtige betekenis in de studentenwereld niet het minst daaraan toe, dat hij reeds toen ganschelijk niet denken deed aan den eigengerechtigden Farizeër, maar veeleer aan den verslagenen tollenaar. Zoude zich iemand in de ellende zijner zonden tot hem vervoegen, dan rees aanstonds bij hem de vraag, waarin hij, in zichzelf toch niet beter, te danken had, dat hij niet even ongelukkig was; zoude hij zich gedrongen gevoelen zijnen mede-student de met slijk bemorste voeten te wasschen of dien op eenige andere wijze genoegen te doen. Dat was toch wel het minste, waarmee hij zijne deernis en zijne dankbaarheid kon toonen. En dit was bij hem niet eens opvatting, die hij telkens zichzelf moest voorhouden, om daarnaar te doen; zij was een deel van zijn wezen".

Zoo oordeelde Van den Bergh's boezemvriend. Mocht men zoo'n woord daarom wat al te subjectief vinden — men luistert dan naar wat de liberale prof. Van der Vlugt over dezen merkwaardigen Leidschen student eenmaal schreef. Het geheim van den eerbied, welke reeds aan de Universiteit voor Van den Bergh

OPSTANDING.

Wij zien Uw poorten opengaan;
bedekken schichtig 't aangezicht.
Gij brengt ons voor Uw hoog Gericht.
O God, neem ons genadig aan....

De paalen Poort, die wij zien staan,
verblindt ons door het Hemelsch licht,
dat afstraalt van Gods Aangezicht;
wij moeten buigen, knielen gaan....

Maar Jezus heeft voor ons volbracht;
Zijn bloed de zondeschuld bedekt.
Zijn heil'ge handen uitgestrekt,
leidt Hij ons over 't donker graf.

O God, Gij die Uw Zoon ons gaf,
die 't menschenkind, met vuil bekleet,
gereinigd tot nieuw leven wekt.
Wij zien 't Jeruzalem, dat wacht....

Gij die ons aller Vader zijt,
maakt ons tot dezen gang bereid.

WIM VAN DER LAAN.

werd gekoesterd, was z.i. in tweeërlei gelegen. „Voor-eerst hierin, dat ieder die hem nader kwam, gevoelde hoe de evangelische nederigheid, die alleen in staat was om ons zijn evangelische hoogheid aanneembaar te maken, bij hem niets minder dan deze zich vrij hield van alle aanstellerij, volkomen oprecht was en waar. Maar dan ook en vooral in dit andere. Hij was het lijnrecht tegendeel van den eeuwigen vechtlustigen Christen. Zijn manier was niet den andersdenkende zwart te maken, maar zichzelf te geven, te toonen in zijn blanken ernst".

Bekend, geliefd en gehaat, maar bovenal groot is Van den Bergh geworden in de reformatorische beweging in de kerk des Heeren, welke we met den naam „doleantie" aanduiden.

Voor heel wat Christenen zal het iets vreemds, ja, iets onverklaarbaars zijn, dat een man als Van den Bergh zich met alle kracht in den kerkelijken strijd wierp, daarin zijn beste krachten betoonde en hem zelfs als het noodzakelijkste en belangrijkste moment van zijn levenstaak beschouwde.

Zij vragen zich af, hoe het mogelijk is, dat een man, die zoo diep de verdorvenheid van het menselijke leven, van den kern tot den buitensten omtrek, had doorschouwd en die de vergiftiging, de verkankering, van alle menselijke daden door de zonde zoo door en door kende, zich zoo druk kon maken voor een kerkelijke organisatie, waarin immers altijd zoo verschrikkelijk veel van den mensch en vooral van den zondigen mensch schuilt.

Hoe bestaat het, zullen zij uitroepen, dat een man die zoo hevig bewogen werd door den nood der menscheid, die innerlijk ineenkromp bij het zien van de golf van alle mogelijke ellende welke over en door de menscheid heen stroomt, zich bezig gaat houden met kerkelijke geschillen, twisten, troebelen, welke de christenen uit elkaar jagen en de eenheid der geloovigen altijd weer vernietigen?

Wat kan een man, die het farizeïsme zoo diep gepeld en door de vele maskers, waarmee het zich toot, had hen gezien, toch bezelen, dat hij zich gaat

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Niet in 't zand schrijven als 't stormt.

Van Lamartine naar de acta van een generale synode, van de poëzie naar kerkelijk proza is soms maar één stap.

Dezer dagen — een man met een rustig leven weet soms van vervelling niet wat hij doen moet — verdiepte ik mij nog eens in de poëzie van Lamartine. En in een gedicht, dat ik meer onder oogen had gehad, trof ik een paar reeds jaren geleden onderstreepte strofen aan:

„L'homme n'écrit rien sur le sable
à l'heure où passe l'aquilon".

„Een mensch schrijft niets in het zand
in het uur, waarin de stormwind voorbij raast".

Deze regels herinnerden mij plotseling aan de acta van de synode te Groningen. Aan het besluit door die synode genomen inzake een eventuele samenspreking. In dat besluit heeft de synode o.a. bepaald, dat het contact met de deputaten der synode Duursema „voorshands alleen schriftelijk geschiede".

Er is over dat „voorshands alleen schriftelijk" heel wat te doen geweest. Maar hoe verder we van Groningen afstaan, des te meer komt het mij voor een zeer wijs besluit te zijn geweest. Gegeven, dat de synode nu eenmaal tot contact-opening besloot.

Het stormde toen.
En niemand schrijft, als de stormwind over het strand jaagt, in het zand. Zulk schrift in het zand wordt door den storm terstond onleesbaar gemaakt.

Welnu: praten is schrijven in zand.
Dat schrift is spoedig onleesbaar.
Zeker als het stormt.

De een zegt er straks dit, de ander dat van.
En daarom was het wel wijs van de synode van Groningen vóór het gesprek met deputaten van de overzijde geopend werd voorshands schriftelijk te beginnen, ter verkrijging van een duidelijke niet voor tweeërlei uitleg vatbare situatietekening.
Zwart op wit.
Geen schrift in het zand.
Het stormde toen.

D. E. C.

wijden, en dan nog wel met een werkelijken, hem zelf-verteerenden gloed, aan een bedrijf, dat altijd een broekas is geweest en ook wel blijven zal van diplomatie, onwaarsachtigheid, heerschzucht, camouflage, kortom van den weerzinwekkendsten vorm van farizeïsme?

Hoe men evenwel ook moge denken, en wat men ook moge vragen: Van den Bergh is vóór alles een man van de kerk. Een strijder tegen haar zonden, een bidder voor haar bekeering, een worstelaar voor haar reformatie, een profeet in haar afval, een priester te midden van haar ellende, een prediker van haar heerlijkheid geweest!

Maar — hij was dat op geheel eigen wijze. Hij was dat naar de gaven, welke God in het bijzonder aan hem had toevertrouwd.

Kuyper — dat was de generaal, de geniale legeraanvoerder. In volkomen rust en zelfbeheersching overziet hij permanent en met één blik het kerkelijke slagveld. Alle bewegingen volgt hij met zijn scherpen blik. Hij commandeert, bijna zonder op tegenspraak te stuiten, de geheele naar hem luisterende legermacht. Hij is in staat met zijn colonnes de meest onverwachte bewegingen uit te voeren. Hij bepaalt met groote zekerheid verdediging, aanval en beslissenden slag. Steeds houdt hij het gestelde doel voor oogen. En van iederen nederlaag maakt hij nog wat er van te maken is.

Rutgers — dat is de rustige, bijna alles wetende, theoreticus. Hij is als het ware de chef van den generalen staf, de ziel van de geheele kerkelijke actie. Uit heel de historie heeft hij voorbeelden, aanwijzingen, analogieën, voor den kerkelijken strijd zijner dagen van belang, bij elkaar gezocht. Hij beheerscht het kerkrecht volkomen en is voortdurend op zijn qui vive dat niets ongeoorloofds geschiedt, maar alles zich voortbeweegt langs de geëffende banen van het heilige kerkrecht.

En naast deze beiden, hen liefhebbend en waardeerend, verschijnt dan de fragiele, bescheiden, ernstige gestalte van Van den Bergh. Hij heeft zijn eigen bijdrage geleverd in de Geestelijke worsteling om weer een kerk, die leeft uit het woord, te mogen ontvangen uit de goede hand Gods. God heeft door hem een geheel eigensoortig werk verricht, in hem een geheel apart geschenk geschenken.

Langzaam aan, met toenemenden ernst, bond Gods Geest den nood, de zonde, der kerk op het hart van Van den Bergh.

Als hij nog student is, huivert hij voor den kerkelijken strijd terug, maar tegelijk ziet hij bijna arge-loos, maar tegelijk met verbluffende scherpte, wat het kardinale punt daarin is: de worsteling tegen alle onwaarsachtigheid. Hij schrijft namelijk in 1875: „Ook ik vind de kerkelijke